

KAKO POMOĆI SRBIJI?

Nenad Vujic

Govor održan na 11. konferenciji Srpskog kongresa ujedinjenja
u Torontu, 6. - 8. oktobra 2000. godine

STANJE U SRBIJI

Srpska država je bez sredstava, prezaduzena i opljackana, situacija tesko da može biti losija. Covek koji ne može da stavi hleb na sto nema samopostovanja. To dovodi do raspada porodica, gubi se osećaj za zajednicu i prorade zivotinjski instinkti za prezivljavanjem. Srednja klasa kao osnovni stub društva ne postoji. Od pomoći ili donacija se ne živi, milostinja nikom nije donela dobro. Raditi se mora. Vreme medjdržavnih kredita je prošlo. Nijedna država, uostalom, nije nikad uspela da efikasno investira, država je ta koja uzima od jednih i raspoređuje drugima, država ne stvara. Po jednoj americkoj studiji izlazi da država u najboljem slucaju uspe efikasno da investira 25% kredita koje dobije, dakle 25% investiranih sredstava mora da vrati 100% kredita sto je skoro nemoguće. Srbija je u kreditnoj zamci i ima sve uslove da još dublje utone u istu kreditnu zamku. Po svemu izgleda da srpska država neće biti još dugo u stanju da pokrene srpsku privredu.

Svetla tacka jeste da u Srbiji još ima nesto iznad 5 milijardi DM u slamaricama /prema nemackim procenama/, zahvaljujuci deviznim doznakama srpske dijaspore. Ta sredstva su jedan od izvora nase snage. Drugi izvor su sredstva u rukama Srpske dijaspore napolju i eventualna sredstva primarne emisije, plus eventualni krediti i pomoc iz inostranstva.

I. NEKE STRANE DIJASPORE, I ISTORIJSKA ODGOVORNOST SRPSKE DIJASPORE

Malo je poznato da je snazna nemacka dijaspora /iz USA/ odigrala kljucnu ulogu u podizanju Nemacke iz pepela posle WWII i dovodjenja u sadasnju poziciju. koreanska dijaspora je uradila nesto slicno za Juznu Koreju. Treba li uopste spominjati izraelsku dijasporu. Isto tako malo je poznato da glavni izvor finansiranja "kineskog privrednog cuda" dolazi od brojne kineske dijaspore. U svim ovim slucajevima dijaspora je bila izvor ne samo sredstava vec i izvor ljudi sa iskustvom i znanjem kako da se ta sredstva efikasno iskoriste.

Po nemackim zvanicnim podacima u Nemackoj ima preko 700 000 registrovanih Srba, u Becu ih ima preko 100 000, a koliko ih ima u Francuskoj, Italiji, Australiji, USA, Kanadi?...Ima li nas preko 2 000 000 na zapadu? Koliko para i razne robe salje dijaspora svake godine u Srbiju? U pitanju su milijarde, u to nema sumnje. Svi mi u dijaspori saljemo svojim taocima /uskoro slobodnim/ u Srbiju. Dijaspore je bila velika "privredna grana" bivse SFRJ. A sada je dijaspora najveća privredna grana Srbije, i to grana koja zaradjuje ciste devize. Proracun pokazuje da Srbi u dijaspori zarade više nego sto je bruto nacionalni dohodak same Srbije. Odakle nafta u Srbiji, odakle onoliko zapadne robe po prodavnicama, kad Srbija prakticno nista ne izvozi vec deset godina? Odgovor je jednostavan - od dijaspore.

Dijaspora je najveća nada Srbije. Da podsetim da milijarda dolara godišnje od dijaspore može da kupi 500 000 kompjutera sa svom pratećom opremom, i to godišnje, ili 100 000 masina koje mogu da zaposle 500 000 ljudi. Danas se tom milijardom kupuju automobili. Beograd je pun automobila i ti automobili se voze. Automobili ne mogu da kupe masine, ali masine mogu da kupe automobile.

II. GENERATOR NADE I USPEHA

KAKO POKRENUTI MALU PRIVREDU U SRBIJI I KAKO STVORITI SRPSKU SREDNJU KLASU?

Srpsku privredu mogu pokrenuti samo desetine hiljada malih /i sto vecih/ privatnih preduzetnika. Uostalom ono sto zovemo "malom privredom" ucestvuje sa oko 80% u ukupnoj americkoj privredi. Veci broj udruzenih malih preduzetnika lagano mogu da se uklupe u veliku privrednu organizaciju. Uostalom GM /General Motors/, najveća americka firma u masinskoj industriji ima u svom sastavu preko 22 000 "malih" nezavisnih preduzeca. Desetine hiljada novostvorenih privatnika bi po prirodi stvari bili i nova srednja klasa Srbije, bili bi nosioci i radnog i drugog morala, finansirali bi srpsku drzavu i politiku. Tim privatnicima treba sto sire trziste. Zato bi oni bili generator povezivanja na balkanskom prostoru, oni bi menjali i osecaj beznadja, jacali bi Srbiju. "Bogati Srbi bogata Srbija", nikako drugacije nije moglo i neće moći.

Ideja je da se srpskoj dijaspori omogući da bez teskoca otvara i finansira otvaranje malih /i sto vecih/ preduzeca po Srbiji. Da bi se ostvarila sto veka masovnost, dijaspora treba da tezi ukljuivanju sto veceg broja srpskih porodica u malu privredu: male masine, kompjuteri, uslužne delatnosti treba da postoje u sto vecem broju srpskih porodica. To je neizmerno efikasnije nego slanje zivih para. Umesto da rodbini u nedogled dajete pare, kupite im sredstva za rad i omogucite da rade. Mala privreda može da hrani i da vrati pare koje su u nju ulozene. Srbija sada prakticno nista ne proizvodi. Srbiji je sve potrebno i sve kupuje za devize. Srbija mora da se organizuje i da radi ili je neće biti kao samostalne drzave. Doci će drugi gospodari koji će itekako znati da naplate svoju organizaciju. Doci će sigurno.

Dakle, prvo treba stvoriti uslove za pocetak i napredak zdrave male privrede, i drugo, istovremeno i sto ozbiljnije se povezati sa dijasporom. Tim putem treba da se krecu ideje, iskustva, znanja i finansije. Na taj nacin Srbija će prestati da zazire od svoje dijaspore, menjace se shvatanja, bolje će se razumeti svet i bice sve mnogo korisnije.

III. ULOGA KONGRESA SRPSKOG UJEDINJENJA

TREBA SE VRATITI POCETKU; TO JEST OBNOVITI ODGOVARAJUCE DELOVE PLANA IZ 1991 /FENIKS PLAN/

Jedan od nasih glavnih ciljeva je bio rad na organizovanju i povezivanju srpskih privrednika u dijaspori sa onima u Srbiji. To ukljucuje rad na bazama podataka na oba kraja. U te baze podataka ulazili bi pored ostalih i podaci o svim zainteresovanim Srbima koji su voljni da pomognu u bilo kom pogledu, od savetodavne uloge, pravne podrške, preko finansijera i profesora, pa do liste lit-

erature iz svake značajnije oblasti. Neophodno je naglasiti da sazreva uverenje da se takav posao mora što pre osamostaliti u finansijskom pogledu.

Neophodna je konkretna početna akcija, čim uslovi u Srbiji to dozvole. Jedna akcija je bolja od hiljadu reci.

Konkretni zadaci uključuju:

1. Uključiti što veći broj članova dijaspore u pronalazanje konkretnih predloga i ideja za malu privredu. Informativno se organizovati u tom pogledu.
2. Pronalaziti najbolje organizacione oblike. Interesantni su jevrejski, koreanski i španski primeri, naravno i drugi. Uzeti ono što je najbolje.
3. Raspisati konkurse za projekte iz male privrede. Kontaktirati stotine profesora koji rade na univerzitetima u cilju dobijanja ideja i predloga.
4. Upoznati se pobliže sa radom "Small Business Administration" u USA.
5. Učestvovati u osmišljavanju zakonske regulative u Srbiji u ovoj oblasti. Što kraći zakon to bolje, zakon mora da podržava željeni cilj.
6. Povezati se sa svim postojećim srpskim institucijama koje mogu da pomognu u ovom smislu. Napomenimo da bi pri bibliotekama u Srbiji bilo potrebno formiranje odeljenja/grana gde bi preduzetnici na jednom mestu mogli da nađu, /slično kao u USA/, tražene informacije iz raznih privrednih oblasti. Te biblioteke bi trebalo da imaju brz internet pristup.
7. Uticati na novu vladu da stvori posebno telo (agenciju/odsek) pri toj vladi koje će podržavati i zastupati interese male privrede.